

ter adducunt Doctores in justificationem hujus Regii recursus, quos citavimus *supra*, c. i. n. 16. quod licitum est parti resistere, & prohibere judici volenti exequi suam sententiam appellatione suspendam. Eodem modo, & urbanius poterit ipse Princeps, cuius proprium officium est, vi oppressos liberare, prohibere, resistere, & propulsare: ne procedat appellatione pendente, scilicet eo tempore, quo poterat oppressus, nempe volenti exequi, & ultra dictos Doctores, vide post alios Cened. in q. canon. 45. num. 22. & n. 60. & *supra* n. 4. teniam, & eam sui ad libitum proferre: si igitur appellatio est legitima, & à jure approbata, ab iis actis negativis suspendit jurisdictionem judicis à quo, ejusque manus ligat, ita ut ad ulteriora procedere nequit; quare si procererit, omne erit attentatum, quia gestum appellatione pendente, l. i. & *toto tir. ff. nihil novari append. cum vulgar.* igitur non valet consequentia; Sententia negativa non potest exequi, ergo ab ea legitima appellatio non causat attentata, nec quod post eius appellationem pendente non detur attentatus processus, quia falsum foret, quia certum est, quod appellatio legitima suspendit effectum sententiae, & jurisdictionem judicis, & etiam ipsa sententia secum trahat exequitionem, notabile dictum vocat Sigism. Scacia tract. de appell. q. 5. n. 18. & 74. pulchre Phil. Fran. in c. ad hec quoniam, sub n. 1. & sub n. 5. de app. alias etiam mirabiles decisiones & doctrinas in his terminis videndas omnino adduxi à p. c. 13. à n. 206. ubi quod hujusmodi appellatio denegata institutione suspedit, & cauetaterrat.

33 Nonò, amplius nostra resolutio comprobatur, quoniam in actis, & sententiis negativis nulla datur exequitio facto judicis, & tamen ob solam denegatam delationem emissae appellationi (in casibus, quibus legitimas natura reputatur) fundatur violentia, & recursus Regius per viam violentiae, ita in terminis post Covar. tract. q. c. 10. n. 1. vers. ea ten ratione. Avil. in c. 20. prato, verb. usurpan. n. 21. Villalob. in arario com. opin. lit. J. n. 165. probant pulchre Bobadill. in polit. lib. 2. c. 17. sub n. 129. & Azeved. in l. 15. tit. 1. num. 10. & 21. lib. 4. recopil. qui quidem affirmant, quod si in causa necessario judex secularis imploraverit auxilium à 34 judice Ecclesiastico, & ipse ut tenetur præstare recusat, poterit talis secularis ab ista protervia, & negato auxilio ad superiori appellare, & si deferre recusat, poterit recurriri ad regia prætoria suprema per viam violentiae, prout è converso etiam coërcetur secularis judex ab 35 Ecclesiastico per censuras, petente auxilium à laico adversus eum, qui prætendens se exemptum appellavit ab Episcopi visitatione ex causa probabili; quia cùm tunc secularis non teneatur auxilium suum impartiri; ut tradit Michaël Axia de exhibend. auxil. in 8. col. in 3. cas. ex pag. 156. Cened. canon. quest. 36. n. 14. ideo postquam compareat coram Ecclesiastico petens revocationem censurarum, & ut absolvat eum, quod si facere recusat, ad hac denegata absolitione, & censurarum revocatione petita, poterit appellare judex secularis, eo quod non tenetur jure, impartiri brachium suum petitus, usque quo videat justè petitus fuisse, & si appellatione hujusmodi non detulerit, poterit pro tollenda violentia recurrere ad Regium Senatum, qui declarabit, vim fecisse, & deferre appellationi, ita etiam tenet Azeved. ubi proxime, in d. l. 15. tit. 1. n. 12. lib. 4. recopil. quem exaggerens sequitur, & bene explicat Cened. in quest. canon. 36. n. 14. videndum.

Absurdum enim foret, dicere, quod appellationis negata delatione ab actibus negativis, non posset ad 37 Regem per viam violentiae recurri, si aliás sui natura appellatione licita est, & utrumque effectum habens; non solum enim in hac violentiae cognitione consideranda est duntaxat exequitio ejusdem sententiae, & gravamini, à quo appellatum est; sed etiam alia attentata, quæ desuper committi possunt extra ipsam sententiam: plurima enim attentatorum genera reperiuntur etiam appellatione pendente, licet directo non sit in favorem sententiae. Finge, peto à judge, ut mihi terminum concedat, vel me recipiat ad probandum, interloquitur negativè, mihi est licita isthac appellatione quoad utrumque effectum (prout de eis, & aliis pluribus actis negativis probavi latissimè *infra*, 2. p. c. 1. per totam) judex illam sententiam exequi non potest, quia tanquam negativa non indiget facto hominis, quia non entis nullæ sunt qualitates; tamen si vim non fecisse declaretur in negata delatione; posset ad ulteriora procedere, & exclusis, necnon negatis mihi legitimis defensionibus, poterit libere causam prosequi, usque ad diffinitivam sen-

teniam, & eam sui ad libitum proferre: si igitur appellatio est legitima, & à jure approbata, ab iis actis negativis suspendit jurisdictionem judicis à quo, ejusque manus ligat, ita ut ad ulteriora procedere nequit; quare si procererit, omne erit attentatum, quia gestum appellatione pendente, l. i. & *toto tir. ff. nihil novari append. cum vulgar.* igitur non valet consequentia; Sententia negativa non potest exequi, ergo ab ea legitima appellatio non causat attentata, nec quod post eius appellationem pendente non detur attentatus processus, quia falsum foret, quia certum est, quod appellatio legitima suspendit effectum sententiae, & jurisdictionem judicis, & etiam ipsa sententia secum trahat exequitionem, notabile dictum vocat Sigism. Scacia tract. de appell. q. 5. n. 18. & 74. pulchre Phil. Fran. in c. ad hec quoniam, sub n. 1. & sub n. 5. de app. alias etiam mirabiles decisiones & doctrinas in his terminis videndas omnino adduxi à p. c. 13. à n. 206. ubi quod hujusmodi appellatio denegata institutione suspedit, & cauetaterrat.

Igitur si appellatione ab actibus negativis potest cauare attentata, quando interponitur ab actibus, lícet appellationem permittentibus, & appellatio adest legitima, cur recursu saluberrimo ad Regiam curiam est priuandus vi oppressus? Imò etiam aliud non timeretur attentatum, sola denegata delatio appellatione ab actu negativo fortior est causa, ut ad Regem hæc cause per 40 viam violentiae trahantur, quoniam si ob solam denegatam appellatione lícet delationem in sententia affirmativa datur recursus, quia ex ea justè timetur sententia exequitio, cujus fortius non erit concedendus in sententia, quæ secum irahit exequitionem? Quia plus gravat, plus si quidem influit causa in seipso, quam in 41 causato, clem. 1. de religiis, & venerat, sancto, aut multò magis C. de sacrofan. Eccles. propter unum enim quod que tale, & illud magis. Sed quia de hoc articulo latissimè egī *infra*, 3. p. c. 13. vers. hinc incidit excludendus, damnandusque error, à n. 74 usque ad finem capit. & superius per pures numeros, quo loci tam explicitè, quam remissive concessimus innumeros casus negativos, à quibus licita est appellatione quoad utrumque effectum, suspensivum, & devolutivum, tam ab interloquitoriis, quam à diffinitivis, & inde inferentes, validissimè quæ fundamentis probantes, nullo modo denegandum recursum Regium lícet appellationibus, prout ibi latè videtur poteris, ac propterea hic omitto.

Hinc audiendum non est Hieron. Cevall. (quem pro 42 contraria parte citavimus in quarta argumento) q. 897. n. 901. cum seqq. qui contrarium videtur sentire, si vulgo credamus, prout à pluribus Advocatis, & Senatoribus in hoc Senatu communiter citatur, & intelligitur; ut sci-licet in actis negativis sit denegatus recursus per viam violentiae, omniumque communis calculo reprobatur. Sed certè si attentius legatur Cevall. in d. loco, non probat, id, ad quod (ut dixi) solet allegari, quapropter illi debitus reddendus est honor, ille enim loquitur in casu verissimo, adeò ut (prout jacet) indubibilis sit, & sine umbra difficultatis, nempe, quando vigore instrumenti guarentigati actor petit exequitionem, & judex 43 illam denegat, ab hac denegatione actor appellationem interponit, judex illi detulit, nec non exequitionem sententiae negavit, quia non erat quid exequendum, cùm sit actus negativus; inquit igitur hoc casu tunc, si ad supra prætoria recurrit per viam violentiae, nullam adesse decerni; quia tunc, ut inquit Sese de imb. o. 8. §. 1. n. 5. deficit fundamentum, deficit appellationis denegata delatio, & etiam exequitio, ipse insuper ju-44 dex Ecclesiasticus ad primam provisionem ordinariam potest respondere, ut detulit, & insuper desert libenter, & omnia (si quæ sunt) reponit.

Sed adhuc iste casus si absolutè intellectus ab ipso 45 Cevall. non magno caret scrupulo ex supradictis, tum quia licet judex ipse deferat appellationi, & actus sit exequitio

exequitius negativus; tamen cùm à denegato juris beneficio, & privilegio, putè exequitione debita garantio sit licita appellatio, prout latè diximus in d. 53. p. 3. & eadem 3. p. 4. à prin. quibus locis plura redidimus exemplaria, tunc remanet judicis jurisdictionem, & potest de facto ad alios actus ultra exequitionem procedere, & devenire, ideo recursus pro repositione attentatorum necessarius est, maximè cum ex inferius dicendis apparebit, etiam ubi adest delatio appellationis, dari potest ad Regem recursus per viam violentiae: tum etiam quia iste actor, cui ex garantio denegata est exequitio, statim ac in judicio instrumentum præsentatum est, poterit lícet ab hujusmodi denegatione appellare (ut dixi) & maximè est effectus, quia cùm sit actus interloquitorius, poterit judex resumere jurisdictionem, appellatione mediante, & in 46 causa procedere, juxta doctrinam Fel. in consultat. de off. deleg. per text. ibi, & quæ nos *supra* c. præced. diximus, & saep in suis locis, ac ideo recurriri potest ad Senatum delatione denegata, & si inveniatur perperam denegatio exequitionem instrumento debitam, solet dari decretaum tertii generis, putè, que reponendo lo be cho, y oyendo de nuevo no haze fuerça. &c. Sed quid erit dicendum; quando ipse Judge causa petita exequitionis cognita, & auditis partis revocando exequitionem, negavit, sententiam additionis, quam dicimus, de remate & an idem sit dicendum, colliges ex iis quæ diximus d. c. præc. ubi latè, quando judex possit interloquitoriū habentem vim diffinitiva revocare, & ob interjectam appellationem jurisdictionem reassumere, & similia.

47 Ex nostra doctrina, quæ circa acta negativa scripta est, illud notabile infero, quod si judex Ecclesiasticus cognoscendo, an instrumentum sit usurarium, & inhibuerit judici seculari, ne interim ad ejus exequitionem procedat, postmodum si ipse judex Ecclesiasticus negativè pronuntiet, non adesse usuram, nec contrarium esse usurarium, mandatque judici seculari: ut ad ulteriorem exequitionem queat procedere; si pars, quæ egit de usura, appellat à sententia hujusmodi, petisque revocari revocationem inhibitionis inclusa in sententia diffinitiva, & mandari judici seculari, quod super sefat; debet ipse judex Ecclesiasticus hoc facere, cum ipse nullatenus debeat revocare illam inhibitionem, pendente appellatione ab ejus sententia, vel termino pendente ad appellandum, ab ea: ita est pulchra doctrina Philip. Fran. in c. cum tencamur 17. n. 24. de appell. explicit & sequitur Scacia de appell. q. 3. n. 24. ecce legitimam appellationem, ab acta negativo, & attentatum ea pendente repositione dignum, licet ipsa sententia negativa principalis nihil habeat exequitionis, facto judicis; & ideo pro delatione, & repositione poterit licet (ut diximus) recurrere ad Regia prætoria super- 48 ma per viam violentiae tollenda.

Ex prædictis igitur constans illa elicetur conclusio, ut sola denegata legitimæ appellationis delatio, etiam ante quam judex devenerit ad attentatorum, & exequitionem, nempe, ex solo timore attentandi sufficiat ad invocandum Regiam protectionem, necnon ut decernatur, vim fieri, cùm ad lictum defensionem interponendam animi liberatio judicis (que colligitur aper-tem ex denegata delatione) duntaxat sufficiat: quæ conclusio ex mente est omnium Doctorum citatorum cap. 1. num. 16. qui quidem, ut plurimum, & frequentius loquuntur, vim judicem facere, non deferendo appellationi legitimæ, idèò ut nullus ad recursum invocandum requiri, firmet attentatum, & exequitionem præcedere (dempto uno Cevall. loco citato *supra*, ad prin. arg. 4.) & pro hac conclusione magis clare loquitur pulchre Sese tract. de inib. cap. 8. §. 3. n. 70. & melius cap. 8. §. 1. n. 14. & iterum optimè idem Sese tom. 2. deci- sion. num. 114. Pacian. cons. 164. sub n. 4. bene etiam sentit Cened. in quest. Canon. 45. n. 39. & sub n. 48. & 49. & sub num. 22.

Quid autem dicendum est è converso; quando adest 49 attentatum gestum præmissa delatione legitimæ appellationis

pellationis, an recurri possit ad Senatum per viam violentiae, & facit difficultas, quia si detulit, non posse sunt verificari verba decreti, que ororgue, ex quo appetat delatum. Sed contrarium verius est, ut licet defensum appellacioni, si tamen attenter, & exequatur, potest vici fieri, declarari ex iis, quia à princ. huius questionis diximus, quia licet delationis negatio sit apta ad huiusmodi Regium recursum postulandum; tamen non est violentia perfecta, sed est principium, & pars illius, quia est actus, per quem detegitur voluntas judicis violentiam inferendi; at vera vis tunc sit, quando exequitur injuste; scilicet, legitima appellatione pendente, quia tunc illa est perfecta violentia, ac ideo dura adest violentia, durat recursus, quia non sufficit verbaliter deferre, nisi simul reponat, quia ubi facta opus est, verba non sufficient, & propterea videmus dari secundum iussionem, ut cum effectu reponat, cum aliter non tollatur vis, ut supra diximus late cap. 2. §. 1. & sic quoque reponat recursus, locum habet.

Si enim aliter dici posset, sequeretur, quod delatione quae per Senatum fieri jubar ad favorem oppressi, ut abdicata se per eam jurisdictione, non deveniat ad attentata, illaque reponat: in ejus damnum retrorqueretur, & contrarium effectum operaretur, imò potius delatio ipsa deseriret, ut posset secundum attentare absque metu, & spe Regii recursus, siveque induxit ad omnem finem contrarium effectum operaretur, juxta 1. quod favor, Cod. de legib. hac enim fraudis via aperta, assidue ea possent uti judges Ecclesiastici, scilicet, defendo appellationi, ut sine impedimento posse securi devenire ad suæ sententia exequitionem, & foret verbis non rebus legem imponere, cui locus dandus non est, nec via fraudibus aperienda, cum potius hoc casu, quando post appellationem admissam, & delatam judex attentavit, longè major violentia sit, quia duplice via ejus est suspensa jurisdictione, tum juris dispositione, ex l. ff. nihil. novari appell. pendent, tum ex potentia delationis, per quam omnimodam se abdicavit jurisdictionem, etiamsi alias ipse licet potuisse in causa, procedere, cap. cum. appellationib. frivil. de appell. lib. 6. & que nos infra 3. part. cap. 17. & cap. 18. per totum, & alibi passim; ergo multò fortius hoc casu locus est Regio recursus, quia per attentata, & ulteriore processum, quantum in se est, certat de revocanda delatione per contrarium actum, juxta l. quod justit, ff. de re jnd. cap. cum cessante, de appell. prout dicimus de judece, qui post conclusionem in causa recepit testes, vel post actum contrarium exceptioni, ut videatur contra illam pronuntiare tacite, & similibus.

Sequentur inde insuper duo absurdum, primum, quod postquam vigore Regie provisionis detulit appellationi, non teneretur reponere, tum quia vis sola diceretur consistere in delatione negata, tum etiam quia postquam detulit, non habet jurisdictionem ad reponendum, de quo nos latius egimus supra, cap. 3. a princ.

Deinde quia si per solam denegatam delationem datur recursus ad Regem, ex eo, quia per illam timetur ne deveniat judex ad violentiam, & sic ad exequitionem, & attentata, quod est finis Regia protectionis, & sic propter illa & ejus causa, multò magis debet concedi ipsi attentato, & exequitioni, quia causa magis gignit, & operatur in se ipsa, quam in causato, l. & si non sint clavi 21. s. perueniamus, ff. de auro. & argento. legat. l. navis onusta, in 1. respons. ff. ad l. Rhodi. de pac. l. tempus 2. 9. ff. de re jndi. omne enim jus potentius operatur in causa, quam in causato, Castren. consil. 1. 29. volum. 1. ubi allegat. l. digna vox. Cod. de leg. Felin. in cap. anditis, num. 20. de prescript. decis. Gen. 1. 28. num. 2. Doctissimus (omni laude, & honorabilis premio dignissimus Regius Senator in Gallico Senatu) Perez de Lar. insigni sue tractatu de anniver. & capell. l. cap. 24. 60. a num. 2. cum seqq. & ulterius quod hic Regius re-

cursus in propulsanda violentia duo copulativè juber iudici opprimenti fienda, ut scilicet, deferat, & responat, & sic non sufficit unam tantum partem adimplere, sed requirit concursum copulatorum, l. si habredi plures, ff. de condit. institut. Thesaur. decis. 189. num. 1. Moron. in tractat. de pace, quest. 447. num. 1. & 2. fol. 330. Felin. in cap. 2. num. 32. in versiculo copula, de rescript. Mandos. in gloss. facili. §. ac etiam in verb. pro tempore, fol. 247. col. 1. Plot. de in item juran. §. 6. num. 33. fol. 84. quare concludendum est, quod quantumvis iudex detulerit, si tamen vel ante delationem attentaverit, vel post delationem, & nolit reponere, licet, & absque dubio poterit recurri ad Regia prætoria suprema, pro tollenda violentia: hoc modo conqueratur, ut cum legitimè appelleret, nolit judex deferre & ad ulteriora attentando violenter procedit, datu ordinaria, quia dicitur, que ororgue y reponga, si ipse responderet, se detulisse, & nolit reponere debet acta omnino remittere, vel erit conquesto in Senatu iterum danda secunda iussio, ut reponat cum effectu, sicut in ordinaria continetur, & ita communiter uritur, & praticatur apud omnia Regia prætoria, & alia etiam via poterit ad Senatum recurrir, scilicet, comparando contumaciam Ecclesiastico, & ratificata priori appellatione; noviter etiam toto processu, & attentato appellare, & adducto processu ad Senatum per viam violentia, totum reponi mandatur, quia cum sint facta tempore, quo ipse appellans potuit appellare a primo actu judicis, totum ut nullum venit in repositione, prout alibi dixi.

Et dum haec typis dabantur, perlegi Cevall. in com-63 mun. contra commun. tom. 4. q. 897. num. 902. fol. 166. qui in haec inquit: Quam violentiam cum ipsa consistat in exequendo appellatione remota, non verò in exequendo appellatione admissa, (a qua assertione caven- dum est, quia intolerabilia duo in se vitia includit, vulgarissimo stylo, & præxi, necnon juris dispositioni repugnantia: alterum dum dicit, quod violentia consistit in exequendo appellatione remota, quasi dicit, quod sola appellationis denegata delatio, non existente, nec sequita exequitione non poterit habere locum haec cognitio per viam violentia, quod quam ingens sit absurdum, evidenter probavimus a principio huius capituli.

Imò & ipse ex ipso convincitur, dum in eodem q. 897. 64 2. 46. sequuntur Gondizal. de Paz. in prax. 1. p. 1. tom. 1. temp. num. 14. quod locum habet hic recursus, & potest quando timetur de exequitione, & violentia judecis Ecclesiastici, eo uti, antequam gravetur, & querimonia libello in Senatu præsentato postulate ordinariam, ut iudex deferat, & reponat, ex eo, quia melius est ante tempus recurrere, quam post causam vulneratam remedium quartere, juxta l. 1. Cod. quando licet sine iudicio se vind. de quo nos alibi latius diximus cap. 2. a n. 7. quod quidem in fortioribus terminis procedit.

Secundum autem dum dicit, è converso, quod 1. vio-65 lenta non consistit in exequitione, appellatione admissa, quasi dicit, quod dum iudex admissit appellationem, & ei detulerit, licet exequatur sententiam suam non erit locus recursus, quia violentia non adest quod non à veritate, & à præxi frequenti aberraverit, hactenus docuimus, quia, quando detulerit, major violentia adest, si attentaverit, quia majorem jurisdictionis defectum haber, cum per delationem omnimodam a se abdicavit jurisdictionem, & hæc attende.

Adverte denique, aliquando ad tribunalia exportari 66 appellationem legitimam à judece interpositam cum processu, cum ipse iudex respondit, auditur, quantum de iure locus est & aliqui putarunt, hoc esse idem, quod dicere defero, si & in quantum, &c. sed decipiuntur, quia hæc clarè admittit secundum juris dispositio nem, illa autem sub verbis ambiguis potius rejecere intelligitur, ac propterea quoad violentiam tollendam,

Pars I. Cap. VII.

119

de ea judicandum erit, ac si negaverit, & sic communiter practicantur in supremis tribunalibus, cum vigore ordinariæ, cui ipse respondere tenetur, animum suum dedit, & declarat, de quo senserit, an deferat, vel non & sic quoad hunc effectum invocandi auxilium regium, sufficit dicto modo respondisse.

Aliquando etiam appellans nimis properè, & ante tempus præcurrat ad Regiam protectionem, dum legitimè appellat à judicis sententia, tamen præsentato coram judece appellationis libello, nihil illi respondet iudex, & postmodum viso in tribunal, solet declarari que por agor no haze fuerat, y se le remite; sed tu adverte, quod hoc decreti genus tunc procedet, quando iudex provisioni ordinariæ simpliciter dixit, quod intimeretur tabellioni, ut mittat processum: at si respondit, appellationem non esse legitimam, & minus dignam delationis, vel quod non potest illi deferre, tunc sine dubio de ea responsione judicandum erit, ac si à principio delationem denegasset, ac ideo in Senatu idem attendendum est, ut directe decernatur, an violentia adsit, vel non, secundum quæ per actorum inspectionem reperient appellationem esse, vel non esse legitimam.

CAPUT VII.

Regia intimata ordinaria, & pendente recursu ad Regem, an iudex Ecclesiasticus supercedere teneatur, ita ut interim ab eo gesta nulla, & attentata dicantur, & an termini interdum suspendantur, in quo quid censerit Rota, refertur.

SUM MARIUM.

- 1 Supersedere tenetur iudex interim, dum articulus incidentis terminatur ab alio judece, cui cognitione competit.
- 2 Principe apponente manum in causa, iudex inferior debet supersedere, alibi attenuat.
- 3 L. 36. tit. 5. lib. 2. recop. ibi, para que el proceda, &c. acutè ponderatur.
- 4 Recursu ad Regem pendente, iudicem non posse ad executionem procedere sententia, qui teneant. 11. & 44.
- 5 Quod maximè procedit, quando recursus intimatus est parti, & super eo circata, & à n. 44.
- 6 Processus originalis exportatio ad Senatum, fit ad ejus instructionem, & informationem.
- 7 Relatione ad Principem pendente an interim gesta per inferiorem nulla dicantur.
- 8 Assertione Octavianii Pedem. dicentes in hoc recursu suspendi iudicis jurisdictionem, nunquam fuisse ablata. Cevallios opinio refertur afferentis pendente recursu ad Regem, & facta ordinariae intimatione, attentatum esse, & nullū factum à judece Ecclesiastico & à n. 51.
- 10 Recursu ad Regem pendente, & intimata ordinaria, non esse nulla, & attentata quæ gerit iudex Ecclesiasticus, veriore, & receptionem opinionem esseclare offenditur. & n. 44.
- 11 Recursu pendente ad iudicem, non impedit executionem sententia nec causat attentata.
- 12 Recursus ad Regem, & supplicatio à pari procedunt, & pariter in utroque inferioris non suspenditur iurisdictione, sed licet exequitur.
- 13 Recursus, quando provenit ex supra maxima jurisdictione, si non suspendit jurisdictionem inferioris; ergo multò minus quando extrajudicialiter protegit per viam defensionis naturaliter.
- 14 Querela ad Principem pendente pro tollenda iniustitia, iurisdictione inferioris non suspenditur, quominus ad executionem procedat.

Recursu